

Василенко О. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У навчанні іноземної мови актуальним є застосування нових методів, а саме інтерактивних, для підвищення ефективності цього процесу. В статті описується спільна учбова діяльність в умовах групового навчання. Автор наводить приклади ігор і завдань та обґрунтовує розподіл ролей в групі.

Ключові слова: інтерактивні методи, групове навчання, спільна учбова діяльність, організованість особистості.

Стратегічні напрями модернізації освіти і науки, значущість цих сфер у суспільному розвитку країни визначаються як об'єктивними тенденціями загальноосвітнього розвитку, так і тісно пов'язаними внутрішньодержавними процесами. Особливе місце займає інтеграційний процес, який полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків в ЄС. У кінцевому результаті такі кроки спрацюватимуть на підвищення в Україні європейської культурної ідентичності та інтеграцію до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та науково-технічного простору.

Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, дедалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу. Все більше уваги приділяється вивченню іноземних мов, оскільки мовний прорив є ще одним головним напрямком освіти. Сприятливі умови для систематичної організації навчальної роботи створюються саме при переході навчання за вимогами Болонського процесу, оскільки необхідним є запровадження модульно-рейтингової системи оцінювання знань, в основу якої закладено розбиття дисципліни на навчальні модулі, а також можливість здачі та зарахування цих модулів в процесі навчання і визначення на підставі такої організації навчального процесу семестрового, річного та підсумкового рейтингу студента.

Як зазначає С. Ніколаєнко: "... ми розцінюємо приєднання України до Болонського процесу не як якусь революційну подію, що розтрощить усі устрої вищої освіти, а як планомірну інтеграцію вітчизняної вищої школи до європейського і світового освітнього і наукового простору" [5, с. 11]. Я. Болюбаш [5] підкреслює, що психологічно не всі ВНЗ готові до модернізації системи вищої освіти, оскільки це вимагає переосмислення навчального процесу, реорганізації навчальних програм, запровадження системи різних форм контролю якості навчання. А.М. Ветохов [2] вважає головною складністю в роботі над мовою саме організаційну роботу. Він підкреслює необхідність оволодіння основами організації самостійної навчальної роботи над іноземною мовою, виділити її основні напрями, створити умови для систематичної, наполегливої, цілеспрямованої роботи. Психолог І.О. Зимня вважає, що „від того, наскільки людина увійде у навчання, прийме його мету, умови і організує себе і свою навчальну діяльність, залежить практично все” [4, с. 32].

Метою нашої роботи було створення у процесі навчання психологічних умов для розвитку організованості особистості із застосуванням інтерактивних технологій, які передбачають створення умов взаємодії, що будуть сприяти розвитку відповідального ставлення за виконання завдань, вміння планувати свій час, контролювати виконання завдань.

Сприятливі умови для систематичної організації навчальної роботи створюються саме при переході навчання за вимогами Болонського процесу, оскільки необхідним є

запровадження модульно-рейтингової системи оцінювання знань, в основу якої закладено розвиток дисципліни на навчальні модулі, а також можливість здачі та зарахування цих модулів в процесі навчання і визначення на підставі такої організації навчального процесу семестрового, річного та підсумкового рейтингу студента.

Впровадження інтерактивних технологій зобов'язує на практичних заняттях з іноземної мови використання завдань типу рольових ігор, телевізійного ток-шоу, „Обери позицію”, „Вирішення проблем” та інших, що сприяють: розвитку уваги; здатності до глибокого мислення; розвитку самоконтролю і рефлексивних вмінь; вмінню планувати свою діяльність; розвитку високого рівня відповідального ставлення до виконання завдань засвоєння мови; підвищенню мотивації вивчення іноземної мови.

Впровадження інтерактивних методів навчання передбачає те, що викладач виступає більше як партнер і організатор, що дозволяє зняти напругу і страх запитувати щось незрозуміле студентам у викладача, що також підвищує рівень доступності у вивченні іноземної мови. Інтерактивне навчання відбувається в умовах постійної, активної взаємодії усіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання, яке включає колективне і групове навчання, що проходить у співпраці. Інтерактивне навчання є активним типом навчання, хоча так зване „пасивне навчання” (доповідь-монолог, читання, пояснення, демонстрація, відтворювальне опитування) теж присутнє, але в меншій мірі.

Розвиток організованості особистості студентів проводився в спільній учбовій діяльності, яка можлива за умов групового, колективного, кооперативного навчання. Детальніше в цій статті ми зупинимось лише на груповому навчанні. Груповою навчальною діяльністю є форма організації навчання в малих групах, які об'єднані загальною навчальною метою за умов опосередкованого керівництва викладача і співпраці тих, хто навчається [6]. В груповій навчальній діяльності стосунки між студентами і викладачем набувають характеру співпраці. Викладач керує роботою кожного студента опосередковано через завдання, які регулюють їхню діяльність. Спостереження дають підстави стверджувати, що групова діяльність сприяє розвитку діяльності учіння (розвивається планування, рефлексія, самоконтроль, взаємоконтроль), формуванню мотивів навчання, вмінню співпрацювати, а також підвищує результативність у засвоєнні знань і формуванні умінь. Ця діяльність сприяє вихованню самостійності, вмінню доводити і відстоювати свою точку зору, відповідальності за результати своєї праці. Під час групової роботи активізується діяльність всіх без винятку виконавців. Групи можуть бути гомогенними або гетерогенними, тобто об'єднаними за певними ознаками. На практичних заняттях ми в основному комплектували групи на основі соціального і діяльнісного факторів, оскільки було взято до уваги дослідження І.О. Зимньої, М.Г. Баришнікової [1] та групи психологів, які проводять комплектування навчальних груп на основі трьох факторів: соціального (комунікативність, орієнтація на співробітництво і лідерство), індивідуального (оперативна пам'ять, вербальне мислення та ін.) і діяльнісного (базові знання з іноземної мови, науочіння і мовна компетенція в рідній мові).

Формування системи міжособистісних стосунків, яка дозволяє студентам якомога повніше реалізувати свій потенціал і ввійти в роль суб'єкта навчальної діяльності, можливе за умови правильно сформованої навчальної групи, коли спілкування є стержнем, що об'єднує спільну діяльність на колективістській основі. Щоб уникнути сторонніх розмов у групі, а також підсилити особистісну значущість членів групи, перед початком виконання завдання викладач розподіляє ролі серед студентів у групі. При виконанні групових завдань з англійської мови прийнято використовувати такі ролі: leader (лідер – вирішує основні питання), monitor (слідкує за тим, щоб студенти говорили англійською мовою і не переходили на рідну), enforcer (слідкує за тим, щоб члени групи не відхилялись від теми), secretary (робить нотатки), reporter (доповідач – звітує про виконання завдання), timekeeper (стежить за часом). Слід зауважити, що незалежно від

розподілу ролей всі студенти працюють над вирішенням певної проблеми, або виконанням завдання, водночас виконуючи свою роль. Якщо студентів у групі менше шести, то деяким з них можна доручити виконання декількох ролей.

Було взято до уваги думку Я.В. Гольдштейн [3], що від організації внутрішньої групової взаємодії залежить активізація групової навчальної діяльності, її ефективність і актуалізація особистісних можливостей кожного студента. В умовах групового спілкування утворюється спільний фонд інформації про предмет, який вивчається, і в якому кожен із партнерів бере участь і вносить щось своє. Основним джерелом оволодіння іноземною мовою стають партнери по групі. Автор обґрунтовує доцільність використання тріад в груповій взаємодії, які містять в собі ознаки взаємодії в групі, зберігаючи при цьому можливість взаємодії в діадах. Наявність третьої особи створює позицію посередника, яка має стимулюючу, контролюючу і регулюючу функції. Роль посередника і той факт, що він є єдиним для кожної пари, яка спілкується в тріаді, мобілізує його увагу і забезпечує активність у спілкуванні.

Наприклад, на практичних заняттях з англійської мови ми використовували тріади в грі „Доміно”. Студенти отримували картки, на яких, з одного боку, написано початок речення, або фрази, а, з іншого боку – кінець. Студенти грали за правилами гри „Доміно”, але покласти потрібно було картку так, щоб вийшло логічно завершене речення, або фраза. Ці завдання ми використовували з метою розвитку мислення і уваги. Організація навчання в грі з числами на розвиток стійкості, розподілу і обсягу уваги також проводилась в тріадах. Кожен студент отримував картку, де числа і роки були розташовані у двох колонках, які мають назви: слухай і говори. Студент, у якого на картці є позначка „Старт”, говорить перше число з колонки „Говори”. Двоє студентів уважно слухають і наступний говорить число той, хто знайшов попереднє назване число у колонці „Слухай”.

Дослідження А.В. Петровського свідчать про те, що у груповій роботі слабкі учні виконують на 20 – 30% більше за обсягом будь-яких вправ, ніж у фронтальній роботі. Групова форма роботи сприяє не тільки збільшенню обсягу виконання завдання, а й організації більш ритмічної діяльності кожного учня [7]. Практика показує, що студентам інколи легше звернутися до однокласника, ніж до викладача за поясненням. Тому в ході виконання парних і групових завдань викладач чує основні проблеми, які виникають у студентів з приводу нерозуміння чогось, і може індивідуально, або фронтально пояснити студентам питання, чи граматичне явище, що викликає труднощі. Групова робота, якій притаманне співробітництво студентів, дуже позитивно впливає на виховання їхнього відповідального ставлення. Суттєвими компонентами співробітництва є позитивна взаємозалежність, особистісна взаємодія, індивідуальна і групова підзвітність, навички міжособистісного спілкування і спілкування у невеликих групах, оцінка роботи групи. Основними вимогами до групової діяльності студентів є: 1) розподіл групи на підгрупи з метою досягнення навчального результату; 2) зміна складу групи відповідно до змісту і характеру навчального завдання; 3) визначення завдання кожній групі, яка розв’язує певну проблему; 4) виконання завдань в групі в такий спосіб, щоб можна було оцінювати індивідуальний внесок кожного члена групи. Групи можуть бути гомогенними або гетерогенними (коли необхідна допомога сильних студентів слабшим).

У сучасному світі викладач не може знати все навіть в окремій галузі, оскільки інформація постійно збільшується. Викладач може передати основні ідеї, концепції, навчити студентів їх осмислювати, вміти шукати потрібну інформацію, тлумачити її і застосовувати у конкретних умовах. Цьому сприяють інтерактивні технології навчання. Можемо зробити **висновки**, що впроваджуючи інтерактивні технології, слід дотримуватись таких правил: 1) треба налаштувати студентів на їх використання; 2) інтерактивні методи – не самоціль, а лише спосіб створення атмосфери у групі, яка сприяє співпраці і порозумінню, доброзичливості, дає змогу реалізовувати особистісно-орієнтоване навчання; 3) дотримання правил успішного спілкування і правил

толерантності (особливо коли наявність суперечності набуває форми дискусії). У подальших публікаціях планується розглянути впровадження на заняттях з іноземної мови інтерактивних технологій в колективному та кооперативному навчанні.

Використана література:

1. Барышникова Н.Г. Психологические основы комплектования учебной группы как условие повышения эффективности обучения иностранным языкам / Н.Г. Барышникова, И.А. Зимняя, Н.Н. Иванова, И.П. Именитова, С.Д. Толкачёва // Психологические основы интенсификации обучения иностранным языкам в вузе : сб. науч. тр. – М., 1987. – С. 98 – 113.
2. Ветехов А.М. Психологические условия самостоятельного овладения иностранным языком / А.М. Ветехов // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 3, 4. – С. 62-64, 26-27.
3. Гольдштейн Я.В. Групповое взаимодействие как фактор успешности овладения иностранным языком / Я.В. Гольдштейн // Психолого-педагогические аспекты интенсификации учебной деятельности: сб. науч. тр. – М., 1983. – С. 41-49.
4. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку / И.А. Зимняя. – М. : Русский язык, 1989. – 219 с.
5. Моделі гармонізації національних і міжнародних стандартів освіти у контексті Болонського процесу: матеріали Міжнародного семінару, (Львів, 27 – 28 травня 2004 р.) / Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів : Літопис, 2004. – 112 с.
6. Нор Е.Ф. Технология организации групповой учебной деятельности / Е.Ф. Нор. – Николаев, 1998. – 75 с.
7. Петровский А.В. Деятельность. Коллектив / А.В. Петровский. – М. : Политиздат, 1982. – 255 с.

Василенко О. Н. Использование интерактивных методов в процессе преподавания английского языка.

В обучении иностранному языку актуальным является употребление новых методов, в частности интерактивных, для повышения эффективности этого процесса. В статье описывается совместная учебная деятельность в условиях группового обучения. Автор приводит примеры игр и заданий, обосновывает распределение ролей в группе.

Ключевые слова: интерактивные методы, групповое обучение, совместная учебная деятельность, организованность личности.

Vasylenko O. M. The use of the interactive methods in the process of teaching English

In the process of teaching English the use of the new methods, especially interactive, is actual for the increase the efficiency of this process. Co-education in group teaching is presented in the article. The author gives the examples of some games and activities and the roles in the group are well-grounded.

Keywords: interactive methods, group teaching, co-education, personal organization.

Воскобойникова-Виллерваль А. В.

Лицей Тьер (Франция),

Зернецкая А. А.

***Национальный педагогический университет
имени М. П. Драгоманова (Украина)***

ПОДДЕРЖИВАЕМОЕ КОМПЬЮТЕРОМ ОБУЧЕНИЕ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ ФРАНКОГОВОРЯЩЕЙ АУДИТОРИИ

Переход на поддерживаемое компьютером обучение иностранным языкам в настоящее время уже не столько вопрос дидактики, сколько требование времени. В статье описываются примеры компьютерных программ для обеспечения самостоятельной работы франко-говорящих учащихся при обучении русскому языку и подводятся итоги использования таких автоматизированных учебно-методические курсы.